

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Tickètic, l'alternativa cooperativa per a la gestió i validació d'entrades

Pàg. 10

**Albano Dante
Fachín:**
«La cooperació forma
part del nostre dia a dia»

Pàg. 13

**Fòrum per la transició
ecosocial,**
Per un futur que valgui
la pena viure

Pàg. 16

**Sostenibilitat,
L'autoorganització de les
consumidores d'energia
i la forma cooperativa**

Pàg. 20

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SePrA
sepra.coop

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arç Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

arç
COOPERATIVA

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

www.rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Berta Alarcó, Josep Edo, Agnès Giner, Carla Liébana, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Jordi Rojas, Àlex Romaguera, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Tickètic cooperativa

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Marta Ribera.

05

EDITORIAL

L'hora de la cooperació publicosocial.

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Anàlisi del darrers 20 anys de l'activitat agrària cooperativa: economia arrelada al territori. *Confederació de Cooperatives de Catalunya*

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Tickètic cooperativa. *Pep Valenzuela*

13

L'ENTREVISTA

Albano Dante. *Anna Pujol*

16

ECONOMIA PER LA VIDA

Una fita cabdal per a un futur que valgui la pena viure. *Rubèn Suriñach*

20

SOSTENIBILITAT

Les comunitats energètiques. L'autoorganització de les persones consumidores d'energia i la forma jurídica cooperativa. *Cristina R. Grau*

23

ECONOMIES TRANSFORMADORES

Claus organitzatives per a organitzacions transformadores. *Maite Darceles*

27

RESSENYA

El futur que no desitgem però que potser ens tocarà viure... *Ricard Pedreira*

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Marta Ribera i Ríos

(Alp, 1967), comunicació i consultoria en responsabilitat social empresarial (RSE).
Sòcia de Vector5 i excel·lència i sostenibilitat SCCL

Del cooperativisme, em sembla atractiu

que les persones es posen al centre i es gestionen amb una lògica participativa, inclusiva i horitzontal.

No em convenç del cooperativisme

l'excés de cofoisme. La gestió amb valors s'ha de treballar cada dia i no ve donada per la forma jurídica. El cooperativisme és un marc ideal per treballar des dels valors, però cal aplicar-los en el dia a dia.

Ha de ser factible una economia per la vida,

basada en la sostenibilitat de la vida i del planeta. Les organitzacions han de ser motor de transformació i donar resposta a les realitats emergents gestionant des dels valors i compromisos, amb una mirada

feminista, per construir un món més just, inclusiu i democràtic. D'altra banda, l'emergència climàtica ens enfronta a un gran repte ambiental. No hi ha planeta B, som l'última generació que podem fer alguna cosa per frenar l'escalfament global. Cal que en prenguem consciència i actuem, també des de l'administració i el govern, és clar; però cadascú de nosaltres en el nostre dia a dia o bé des de les nostres organitzacions hem de ser activistes de la defensa ambiental. I això és possible, perquè les persones tenim el poder i la capacitat per fer-ho. L'economia social i solidària proposa un model de fer empresa que ens ha de fer avançar en el propòsit de fer un món més sostenible en tots els sentits. En ho hem de creure i posar-nos-hi!

L'hora de la cooperació publicosocial

Quan s'acosten eleccions municipals, les entitats representatives de l'economia social i solidària s'afanyen a explicar als partits les seves propostes per mirar que es comprometin a dur-les a terme en cas que governin la institució.

Una demanda que ens sembla important de plantejar amb vista als consistoris que sorgiran a partir del 28 de maig és que els ajuntaments despleguin la cooperació publicosocial, una pràctica que alguns ja han començat a aplicar, si bé d'una manera molt incipient.

A escala local, podem entendre la cooperació publicosocial com la coproducció de política pública entre un ajuntament i una cooperativa o entitat similar (cooperació publicocooperativa), o bé entre un ajuntament i un conjunt de persones associades o d'associacions (cooperació publicocomunitària).

Es tractaria de reemplaçar progressivament l'anomenada col·laboració publicoprivada que, des de fa dècades, ha comportat degradar els serveis públics externalitzant la seva gestió a mans de grans empreses privades, per recuperar, desmercantilitzar i democratitzar totes aquelles necessitats essencials per a la vida com són l'educació, la salut, les cures, l'alimentació, l'aigua, l'energia o la cultura. Es tractaria d'ampliar el concepte d'allò públic, introduint el dret a la gestió dels serveis públics per part de les persones usuàries i de les treballadores, així com el dret a l'ús comunitari dels recursos públics per part de la ciutadania.

En aquests moments, disposem ja d'un bon assortit d'experiències que avalen aquesta nova manera de gestionar allò públic: equipaments i espais públics sota gestió comunitària; cooperatives d'habitatge en cessió d'ús que són alhora promocions d'habitatge social; serveis d'atenció a les persones cogestionats amb entitats del Tercer Sector que superen la mera prestació de serveis; comunitats energètiques cooperatives, impulsades conjuntament per un ajuntament i el veïnat; etc.

No són experiències fàcils. La cooperació publicosocial és un camí ple d'esculls. Cal un ferm compromís polític capaç de resistir les pressions a la contra de les oligarquies, que en sortiran perjudicades. Cal forçar els rígids marcs legals i contractuals mentre no tinguem prou força per canviar-los. Cal garantir el control públic, la transparència, l'accessibilitat, la universalitat i les condicions laborals dignes d'aquests serveis i recursos públics. Cal, en fi, que la cooperació es basi en un escrupolós respecte per l'autonomia de les parts; més concretament, que no derivi en cooptació, dependència o desnaturalització de la part intrínsecament més feble, que és la cooperativa o la comunitat.

Malgrat ser un camí tortuós, la realitat demana forjar una aliança estratègica entre l'economia social i solidària i el municipalisme transformador. Sols, els governs locals no són prou forts per fer cara a l'agreujament de la pobresa i les desigualtats, ni menys encara als escenaris que planteja l'emergència ecosocial. Sola, l'economia social i solidària, tampoc.

Foto: Assemblea de l'Ateneu Popular Coma Cros de Salt.

Més protecció per a la Unió Cooperatista Barcelonesa

L'Ajuntament de Barcelona va aprovar el 16 de març en comissió de govern el nivell C de protecció patrimonial de l'edifici de l'antiga seu de la Unió Cooperatista Barcelonesa. Això en garanteix la conservació de la façana i del conjunt del teatre del primer pis. Però per a la Plataforma Salvem la Unió Cooperatista Barcelonesa, formada pel moviment cooperatiu i veïnal, aquest nivell de protecció es queda curt. L'edifici va perillar arran de la cessió que en va fer la propietat a l'Hospital Clínic per fer-hi un centre de recerca.

L'abril del 2021, una trentena d'entitats van fer pressió per evitar el possible enderroc de l'antiga seu de la Unió Cooperatista Barcelonesa, situada al número 176 del carrer del Comte d'Urgell, fins a aconseguir que l'Ajuntament frenés qualsevol intervenció per estudiar-ne

el valor patrimonial, tal com hem anat informant.

Amb la protecció atorgada ara, s'ha de mantenir i restaurar la façana principal i recuperar els buits en planta baixa, així com conservar l'antic teatre i les escales que hi donen accés, incloent-hi els elements decoratius d'interès com ara baranes, fusteries, pilars de fosa, sostres, etc.

Però això no és suficient per a la Plataforma Salvem la Unió Cooperatista Barcelonesa, de la qual la Fundació Roca Galès forma part. Aquesta plataforma estudiarà com fer-hi al·legacions per aconseguir que l'edifici es consideri Bé Cultural d'Interès Local.

L'acord entre l'Arquebisbat i l'Hospital Clínic cedia l'edifici al centre hospitalari en règim de dret de superfície durant

75 anys. La intenció era aixecar-hi el Centre d'Innovació en Tecnologia Sanitària (CATI), amb prop de 8.000 m², vuit plantes i dos soterranis. Encara que l'Hospital Clínic no s'hi ha pronunciat, el tipus de protecció aprovada, el C, permetria encara tirar endavant el projecte.

La Unió Cooperatista Barcelonesa va néixer al final de la dècada de 1920 de la fusió de les cooperatives El Rellotge i La Dignitat, ambdues fundades a principis del segle XX. L'any 1931, es va instal·lar al carrer de Comte d'Urgell, 176, on va créixer fins al punt de tenir 1.500 famílies associades i una seixantena de sucursals a la ciutat.

Amb la dictadura, a principis dels 60, l'Arquebisbat va adquirir la finca, que ha acollit la parròquia de Sant Isidor fins al 2021.

SETENA EDICIÓ DELS PREMIS ALS MILLORS TREBALLS UNIVERSITARIS SOBRE COOPERATIVISME I ECONOMIA SOCIAL

**PREMIS
ECONOMIA
SOCIAL'23**

**MÉS DE 9.000 €
EN PREMIS**

**ELS MILLORS TREBALLS
DE FI DE GRAU, FI DE
MÀSTER I DE POSTGRAU**

Fent el teu treball sobre
una temàtica vinculada a:
**ECONOMIA SOCIAL
I COOPERATIVES**

Premis de fins a 1.100€
(més de 300 € en productes
i serveis del mercat social)

Últim dia per presentar
els treballs:
10 de juliol de 2023
premis@rocagales.cat
Bases:
economiasocial.coop/premis

 Formulari
bit.ly/premisE5S2023

La Fundació Roca Galès, en el marc del Programa de foment de l'economia social del Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya, ha convocat una nova edició dels Premis economia social als millors treballs universitaris en l'àmbit de l'economia social o les cooperatives. La convocatòria d'enguany inclou les categories de millors treballs de final de grau (TFG), millors treballs de final de màster (TFM) i millors treballs de postgrau (TP).

En total, s'atorgaran 9.200 euros en premis. En concret, un premi especial de 1.100 euros, i un primer premi de 1.100 euros i un segon premi de 900 euros per a cadascuna de les tres categories (TFG, TP i TFM). Les set persones premiades també rebran 300 euros més en vals per adquirir serveis i productes del mercat social.

Els Premis economia social tenen com a objectiu visibilitzar les àrees de coneixement relatives al cooperativisme, l'economia social i el tercer sector a les universitats catalanes; però també fomentar l'especialització de l'alumnat en aquestes matèries i reconèixer els treballs acadèmics teòrics i pràctics que els abordin i que posin en valor les noves maneres de produir, gestionar i consumir. Així mateix, es pretén facilitar la creació d'una xarxa de personal acadèmic interessat en aquestes àrees.

Es valoraran especialment els treballs que abordin respostes actuals de la societat, com per exemple noves formes de producció, el cooperativisme de plataforma, noves formes de consum o de gestió innovadores dins el cooperativisme, la continuïtat d'activitats econòmiques en forma de cooperativa, així com altres reptes de l'economia social.

En aquesta edició, i davant de l'emergència climàtica, es valorarà molt positivament aquells treballs que vinculin l'economia social o les cooperatives amb la transició ecosocial: transició de les societats cap a la sostenibilitat, equilibrant el desenvolupament econòmic i social amb els recursos limitats del medi natural.

El termini de presentació dels treballs és obert fins al **10 de juliol de 2023**. Les bases dels Premis es poden consultar en el web del Programa d'economia social de:

<https://economiasocial.coop/premis>

Més informació o consultes sobre els Premis: premis@rocagales.cat

125 anys de la primera assemblea:

Taula rodona sobre el passat, present i futur del cooperativisme català

El 9 de març passat es van iniciar els actes de celebració dels 125 anys de la primera assemblea del cooperativisme català (esdevinguda el 1898), en l'antiga seu de la cooperativa La Bienhechora, a Badalona, amb la taula rodona sobre «El passat, el present i el futur del cooperativisme», organitzada per l'Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord.

Representants de federacions i xarxes de l'economia social i solidària a Catalunya van explicar la seva articulació i trajectòria, les fites més rellevants, la seva situació en el present, així com les expectatives i reptes de futur en la taula moderada per Anna Abellan, sòcia de la cooperativa La Sargantana i coordinadora de l'Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord.

L'assemblea de 1898 va comptar amb 36 delegacions de tot Catalunya. «Eren cooperatives que s'havien anat creant al llarg del segle per donar resposta a les necessitats generades per les desamortitzacions (de 1836 i 1855), la privatització de terres i béns comunals, i el capitalisme industrial», ha explicat David Gómez Fontanills, tècnic de l'Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord i soci de la cooperativa femProcomuns, que en va fer la contextualització històrica.

El mateix any 1898 també es va crear el primer Comitè Regional (que va ser l'antecedent de les actuals federacions), es fundà la *Revista Cooperativa Catalana* i a Badalona també es va fundar la cooperativa La Verdadera Fraternidad.

«El cooperativisme català es va enfortir amb l'eclosió cooperativista de la República de 1931 i es va debilitar en els anys de la dictadura; però entre

1979 i 1984 es va tornar a articular amb la refundació de les federacions: ensenyament, consum, treball, habitatge, agràries i la Confederació, i amb l'entrada del segle XXI s'hi va sumar la XES», va afegir Gómez Fontanills.

Josep Vidal, director general, d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives de la Generalitat de Catalunya, va constatar com el cooperativisme ha contribuït a modelar el país:

«La Catalunya del segle XX no s'entendria sense el cooperativisme perquè, quan el cooperativisme és fort, té una incidència en la qualitat de vida, en la construcció de vida, i per això cal reflexionar sobre quins models polítics contribueixen a la construcció del cooperativisme.»

Aquesta visió la va reiterar Àlex Montornès, primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Badalona, segons el qual:

«Cal tenir en compte les xifres. Les administracions tenim el deure d'impulsar el món cooperatiu, que actualment ja compta amb 48.800 llocs de treball, 3.639 empreses cooperatives i 5.300 milions d'euros generats a Catalunya.»

Guillem Llorens, representant de la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), membre del consell rector de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i soci de la cooperativa SePra, explicà el moment actual del cooperativisme:

«Som agents actius en la transformació socioeconòmica, estem treballant de manera coordinada per formar docents, entrar a les escoles, fer una

primera Universitat d'Estiu, recuperar el Congrés del Cooperativisme i també veure com ajudar les cooperatives que estan treballant la transformació digital i l'emprenedoria per facilitar que les iniciatives puguin escalar.»

Marina Reig, representant de la Xarxa d'Economia Social de Catalunya (XES) i sòcia de la cooperativa La Clara Comunicació, va assenyalar la importància de confluïr amb altres àmbits amb valors compartits.

Enric Berenguer, representant de la Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (CoopsConsum) i soci de la cooperativa Germinal, va posar en relleu com la resposta a les necessitats és el motor del cooperativisme.

Antonio Pedrero Utrilla, representant de la Federació de Cooperatives d'Habitatges de Catalunya (HabiCoop) i soci de la Cooperativa Obrera de Viviendas (COV), va destacar el cooperativisme com un model vàlid i molt actual d'accés a l'habitatge i el seu valor en la creació de nous models de construcció i tinença.

Laia Bonastra, representant de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC) i sòcia de la cooperativa Suara, va destacar els quatre reptes actuals de la Federació: la participació, la formació dels cooperativistes del futur, la representativitat i el feminisme.

+ info: <https://ateneubnord.cat/125anyscoopbdn>

ANÀLISI DELS DARRERS 20 ANYS DE L'ACTIVITAT AGRÀRIA COOPERATIVA: ECONOMIA ARRELADA AL TERRITORI

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

La facturació mitjana per cooperativa agrària ha crescut un 54,2% (de 5,9 a 9,1 M€) en els darrers vint anys gràcies al Pla de Millora de la Competitivitat elaborat per la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) i el Departament d'Acció Climàtica de la Generalitat (DACC). El Pla de Millora, de l'any 2003, ha estat una eina fonamental per impulsar la concentració d'estructures i la reducció de costos al sector.

Durant els darrers vint anys, els processos d'intercooperació han anat prenent més dimensió i s'han concretat en desenes de projectes de les cooperatives agràries impulsats per la FCAC amb el suport del DACC.

Les cooperatives agràries que s'han acollit al Pla han pogut optimitzar recursos, concentrar estructures, reduir costos i, en definitiva, millorar la competitivitat. Per això, i principalment arran dels processos de fusió, en aquest mateix període de temps s'ha reduït el nombre de cooperatives, de 250 a 192.

El creixement de la dimensió empresarial i l'eficiència de les cooperatives ha permès augmentar la facturació mitjana. Alhora, la facturació global del sector ha evolucionat de 1.491 a 1.739 milions d'euros en aquestes dues dècades, un 16,6% superior.

A totes les demarcacions territorials catalanes ha augmentat la facturació mitjana per cooperativa agrària durant els darrers anys, tot i que en algun cas la facturació global ha sofert una lleugera davallada. De les comarques de Tarragona, destaquen els models impulsats per Arrossaires del Delta de l'Ebre (Any 2002), Càmara Arrossera del Montsià (2003), Castell d'Or (2005), Vinícola del Priorat (2006), Cellers Domenys (2014), Grup Unió (2018), Celler Masroig (2018), Cevipe Grup Cooperatiu (2019), Olivite Export (2020), Biosansa Catsud (2021), Grup Fruiter Benissanet (2022) i Coselva (2022). A Lleida, projectes cooperatius rellevants són els de Fruitera de Corbins (2005), Cooperativa d'Ivars (2007), Arbequina (2008) i Grup Cooperatiu Fruits de Ponent (2020). Finalment, a Barcelona són els projectes de Llet Nostra Alimentària (2003), Cooperativa Agrària del Vallès (2011) i Conca de la Tordera (2012), i a Girona, Empordalia (2005).

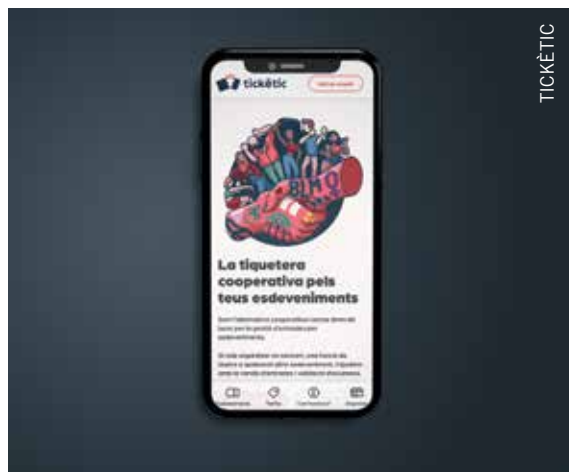
Per celebrar la fita i commemorar vint anys de foment de la competitivitat del cooperativisme agrari, es va celebrar, el dijous 2 de març, a la Seu Vella de Lleida, el 20è aniversari del Pla de Millora de la Competitivitat del sector. Durant l'acte es va fer un reconeixement a vint models rellevants en representació de tot el cooperativisme agrari català. La trobada va estar presidida per la consellera d'Acció Climàtica, Teresa Jordà, alts responsables del DACC i la FCAC.

Tickètic cooperativa,

plataforma digital per a la promoció i gestió d'esdeveniments i venda d'entrades

El festival Esperanzah! va ser l'examen aprovat amb un 10 i el marc en què es creà la cooperativa Tickètic. La fundació encarregada del festival i les també cooperatives Relab Studio i Som Gestió, que ofereix solucions per a la gestió i organització econòmica de les entitats, en són les entitats responsables.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Tickètic és l'alternativa cooperativa per a la gestió d'entrades i validació d'accessos per a esdeveniments, concerts, teatre, etc.

El treball en disseny i desenvolupament tecnològic remet a escenaris globals on es parla anglès, dominats per grans empreses, inversions milionàries, o sigui, economia de plataforma a les mans d'élits. Més o menys, així ho veien també els creadors de Relab Studio, en Joan i en Carlos, amb el seu flamant títol universitari a les mans, el 2009, quan es plantejaven el futur. Però no era això el que volien, animats ja per la voluntat de participar en la transformació social des de l'economia social i solidària.

Esperanzah!, el festival musical i de cultura, és el nom del projecte que imaginaven i primera concreció pràctica d'aquests somnis. Els ingressos d'aquesta gran activitat es dediquen a projectes de solidaritat i per a la transformació social, amb el treball d'artistes i voluntàries que fan un gran esforç, i d'empreses i proveïdors de l'ESS que garanteixen la realització; tanmateix, al final, el servei de tiquets d'entrades, que és una de les grans factures d'aquest, no es po-

dia atendre d'aquesta manera.

«Això és com la punta de l'iceberg», assegura en Joan Sánchez, dissenyador especialitzat en productes digitals i soci de Relab Studio. «Mirem la vida quotidiana, les xarxes per relacionar-nos... quina base tenen?, ens preguntàvem, i aquí el buit. En aquest àmbit no hi base d'ESS suficient per a oferir serveis, projectes viables, sòlids», reflexiona. Tanmateix és possible i, avui dia, realitat. Es diu Tickètic, l'alternativa cooperativa i sense ànim de lucre per a la gestió d'entrades i validació d'accessos per a esdeveniments, concerts, teatre i altres.

Corrien els mesos del 2018 i 2019 i el famós grup Txarango, que s'organitza també de manera cooperativa i autogestionada i treballa amb empreses de l'ESS i proveïdors locals, apostaren per Tickètic per a la gira que preparaven. L'Esperanzah! va ser una gran prova, però aquesta gira els portava a un nivell encara superior, a la necessitat de més recursos i

potència. Entomaren el repte i es van posar mans a l'obra, novament amb gran èxit, mostrant una capacitat que els situava en la primera divisió de les dites plataformes «ticketeres».

Tot a punt, quan, inesperadament, un nou examen de prova, encara un esglaó més: gestionar la cancel·lació de la gira a conseqüència del tancament pandèmic. «Va ser un gran sotrac», recorda en Joan, «vam viure, primer, l'allau de compres i, després, de cancel·lacions. Incertesa i nervis, però no es va posar en risc la viabilitat, ho vam resoldre tot de la millor manera», sumant aprenentatges i experiència per a desenvolupar i enfortir l'eina que necessitàvem».

Un projecte en desenvolupament constant, amb millores cada mes, informa el dissenyador format a l'Escola Superior de Disseny de Sabadell. Quatre anys en què han passat del producte bàsic, que és la distribució d'entrades, a prestar serveis òptims de promoció i gestió cultural, amb un ritme de creixement que no s'atura.

L'objectiu de Tickètic és oferir una plataforma autogestionable (un web, per entendre'ns...) i en català, en l'àmbit geogràfic dels Països Catalans, on un promotor cultural pugui accedir i organitzar un esdeveniment: crear una pàgina pròpia, posar els esdeveniments, els textos, les imatges, l'agenda... O sigui, com en el seu dia el festival Esperanzah! O la gira de Txarango, i des de llavors desenes d'artistes, com també grups de teatre, organitzacions de barri i altres.

Aquesta plataforma-web la pot fer servir qualsevol persona amb uns coneixements digitals mínims, garanteix en Joan. «Ara, en portes de la primavera, per exemple, tenim moltes associacions de barri que organitzen calçotades, amb una participació mitjana d'unes 150 persones. Ens contracten també festivals de música, algunes llibreries i sales de concerts, com la cooperativa Paral·lel 62.

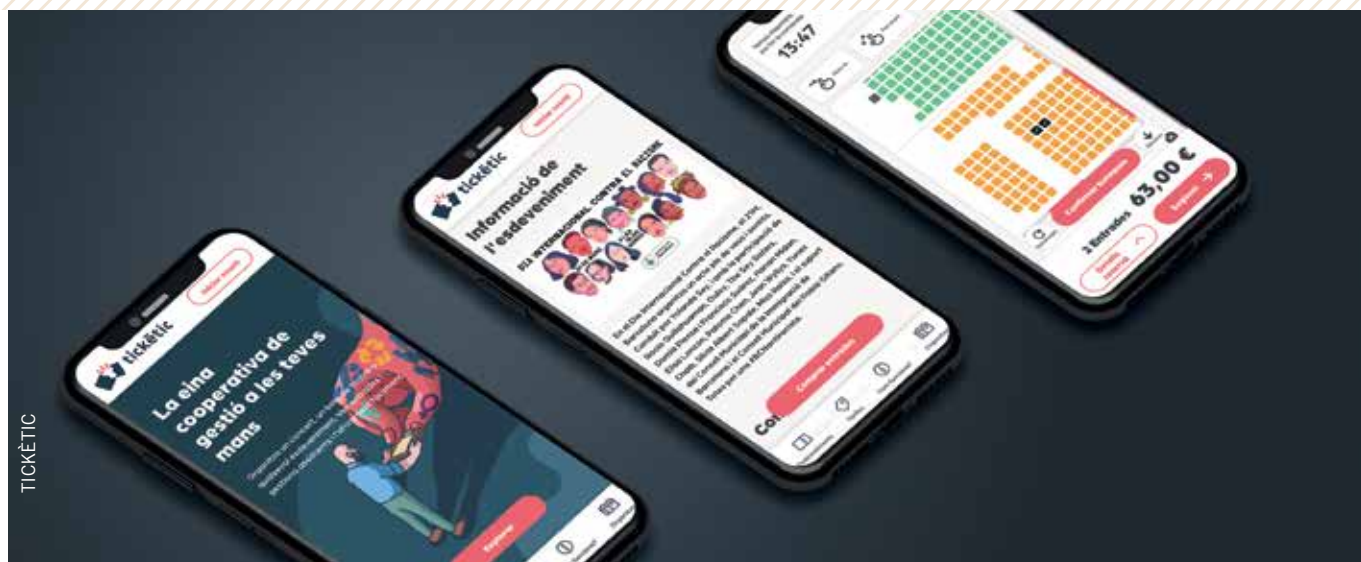
En cinc minuts munta la pàgina web d'un esdeveniment i la gent,

Festival Esperanzah! va ser l'examen aprovat amb un 10 i el marc en què es creà la cooperativa Tickètic.

des del seu mòbil, en un minut, pot comprar l'entrada amb totes les garanties. Hom parla d'una mitjana d'usuaris mensual entorn dels 8.000 i 10.000, amb alguns pics de 25.000. El 2021 vam tenir un total de 30.000 visites, el 2022 van ser 125.000, és a dir, gairebé es va quadruplicar.

“

En quatre anys han passat del producte bàsic, la distribució d'entrades, a prestar serveis òptims de promoció i gestió cultural. El creixement no s'atura.

La gestió d'aquest volum de vendes és una de les proves de foc de la plataforma, perquè porta als límits la capacitat tècnica de l'eina. Amb les entrades de Txarango, arribaren a vendre 40.000, només la primera nit, es felicita encara en Joan, afegint: «i el servei no va caure, cap problema tècnic. Això és una potència tècnica comparable a la de les grans multinacionals ticketeres», destaca i celebra, «i ara sabem que ho podem fer des de l'ESS, per a les petites associacions de proximitat que fan teixit cultural, en les quals ens volem centrar molt, així com, alhora, per als grans promotors que ens vegin com un servei solidari de grans prestacions».

Enmig de la pandèmia, crearen, a més, un altre projecte dintre de Tickètic. Va ser el de *streamings* solidaris, una plataforma des de la qual s'organitzaven concerts en línia. Van fer de promotors i organitzadors, valorant la feina dels músics, perquè poguessin cobrar fent la feina durant el període de restriccions. Al mateix temps que les recaptacions van permetre ajudar projectes solidaris i transformadors, com van ser el Fons Cooperatiu per l'Emergència Social i Solidària i altres de la PAH i de Metges Sense Fronteres. Un total de 20 de concerts en línia.

En aquest context, han començat a treballar també amb la Plataforma per la Llengua, per organitzar el SAGA, un esdeveniment de videojocs per a joves, el primer gran saló

de jocs en català, comunitats i equips de *gaming*, que va celebrar la primera trobada a la Farga, l'Hospitalet de Llobregat.

Relab Studio posa l'equip tecnològic, cinc persones que dediquen entre el 70% i el 80% de la seva activitat a Tickètic. Som Gestió assessora i garanteix les necessitats d'administració i econòmiques. La Fundació Esperanza!, per la seva banda, hi posa tot l'assessorament de projectes solidaris.

Cooperativa sense ànim de lucre, les vies de finançament són els ingressos propis i les subvencions, com ara la del projecte Singulars que els va permetre enlairar-se i començar a volar. La primera no aguanta encara tot el projecte, informa en Joan, però l'horitzó deixa veure un cel molt clar. Les subvencions han permès la innovació tecnològica, com ara, per exemple, un premi de Barcelona Activa o el ja esmentat de Singulars, de la Generalitat. La tendència, en tot cas, és cap a la independència econòmica.

El pressupost de la cooperativa ronda fins ara els 60.000 i 80.000 euros per any, amb un volum de negoci, o sigui els diners dels tiquets i entrades, que multiplica per 30 o 40 aquestes quantitats.

En parlar dels diners en aquest sector, i concretament de nòmines del treball, apareix una de les situacions que planteja més contradiccions. Els treballadors de Tickètic cobren ara

L'equip tecnològic de la Relab Studio, SCCL dedica entre el 70% i el 80% de la seva activitat a Tickètic.

uns 1.500 euros de salari base, mentre que en les empreses mercantils els salaris doblen i tripliquen aquesta quantitat. Ho saben bé, perquè els van a buscar i piquen a la porta.

«Tenim un compromís molt clar, vocacional, ideològic i de valors; som cooperatives sense ànim de lucre», emfasitza en Joan; «per això, també tenim clar que els projectes han de dignificar el treball i que no podem estar en situació d'autoexplotació. A mitjà termini, podria ser un problema per a nosaltres», declara. De totes maneres, afegeix, «no veiem una dicotomia entre projectes solidaris i rendibles. No!», subratlla i proposa: «Es tracta que la solidaritat hi sigui en el nostre engranatge, des del principi, i alhora siguem una cooperativa que ofereix serveis punters».

“**En cinc minuts munta la pàgina web d'un esdeveniment i la gent, des del seu mòbil, en un minut, pot comprar l'entrada amb totes les garanties.**”

Albano Dante Fachín es defineix com a activista. Amb el digital *Octuvre*, que van crear amb la Marta Sibina a través de l'associació Cafè amb llet, miren el món des de Catalunya. Miren el món "des d'un racó de món on, un matí d'octubre, milions de persones van sortir de casa per expressar-se, malgrat les prohibicions, les amenaces, la manipulació i altres violències", segons expliquen al seu web. Fan *Octuvre* perquè els fa por tirar còctels molotov, i el fan possible gràcies al finançament de les persones sòcies i donants que han cregut que valia la pena aportar una petita quantitat de diners per plantar cara a la maquinària de la mentida finançada per la banca, perquè compten amb el convenciment que la realitat que se'ns presenta com a immutable es pot combatre amb informació.

Un personatge històric que voldries conèixer:
Rodolfo Walsh.

Una lectura imprescindible:
La formació d'una identitat.
Una història de Catalunya, de Josep Fontana.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir:
L'Antonio Baños

No podries viure sense:
Gats

Encara tens pendent:
Aprendre euskera.

El cooperativisme és:
un horitzó de valors, més enllà de la forma jurídica.

Albano Dante Fachín

«Entenem la informació des de la mirada que es va encendre l'octubre del 2017»

Anna Pujol Navarro
Dies d'Agost, SCCL
@diesdagost

66

«Miren el món “des d'un racó de món on, un matí d'octubre, milions de persones van sortir de casa per expressar-se, malgrat les prohibicions, les amenaces, la manipulació i altres violències.»

En què es basa “Octubre”? Quins són els principis del mitjà?

Hi ha dos punts de partida. El primer, el polític, que està inclòs en el nostre nom perquè creiem que l'octubre del 2017 va ser molt important. Així, intentem entendre la informació des d'aquesta mirada que es va encendre a l'octubre. I ens diem *Octubre* amb V baixa perquè creiem fermament que va ser una victòria. Llavors, també ens interessa, i ho repetim sempre, que la informació no depengui de la publicitat ni de les prebendes públiques. A *Octubre* no acceptem publicitat de cap mena i no acceptem subvencions. I, quan diem això, també matisem que no considerem les subvencions dolentes per se. Nosaltres hem decidit que no en demanarem. De fet, ja ho havíem decidit així en projectes anteriors, com amb *Cafè amb llet*, per exemple. Amb això no vull dir que les subvencions, ben utilitzades, tinguin sentit. És una manera amb la qual el poder públic pot intervenir per no deixar els mitjans 100% depenent del mercat. Hi ha d'haver espais alliberats d'ingerències econòmiques.

Per què heu escollit el format digital?

Nosaltres veníem de fer una revista en paper, i la veritat és que el paper té unes característiques insubstituïbles pel digital. Tot i això, amb *Octubre* hem intentat fer un mitjà que estigui pensat i plantejat tenint en compte com la gent accedeix a la informació actualment i com utilitza el seu temps. Sabem que hi ha algunes persones a qui els agra-

da seure tranquil·lament un dissabte al matí amb un diari, una revista, etc. Jo ho faig, per exemple. Tanmateix, també sabem que hi ha molta gent que aprofita per llegir durant les seves estones al metro, al tren o que, mentre fan altres feines, escolten els materials de fons. Tot això va intrínsec a com vam imaginar *Octubre*.

Des que va començar fins ara, quina evolució ha tingut el projecte?

En qualsevol projecte hi ha canvis mentre va passant el temps. S'han d'anar fent ajustos sobre la marxa. Pel que fa als ajustos que hem fet nosaltres, cal dir que al principi vam pensar que volíem que els vídeos fossin més curts, però hem vist que els vídeos que generen més interès són més llargs. A tot arreu es diu que els vídeos han de ser curts, però nosaltres hem descobert que, tot i que hi ha el mandat de la rapidesa, la fàcil digestió, el “que tothom ho entengui”, també hi ha un públic que valora la complexitat de la història. En aquest cas, la complexitat requereix temps. En el format vídeo es tracta de més temps i, en els articles, es tracta de més lletres. Amb alegria, hem anat acceptant que hi ha un públic que té ganes d'entrar en aquesta complexitat. Que si el vídeo està ben explicat, pot ser de 6, 8 o 12 minuts perfectament. El debat potser està en el fet que, més que vídeos llargs o curts, es tracta de fer guions que funcionin. Aquesta és una de les evolucions principals que ha fet *Octubre* en aquest temps.

Com us organitzeu?

Som una redacció molt petita, és a dir, dues o tres persones, i tenim molt ben compartimentades les accions. Creiem en els grups petits, que disposen d'un marge de maniobra o velocitat alta de reacció. A vegades, hem de reaccionar amb rapidesa a fets que passen a les xarxes, al moment. També és cert que intentem fer del mal, virtut. Perquè el fet que no tinguem una redacció de cinquanta persones també és perquè no ens ho podem permetre. Llavors aquesta redacció petita té el mandat d'establir relacions amb gent que treballa els temes. Per exemple, quan parlem de fiscalitat, sabem que hi ha grups en aquest país que ho estan treballant i que tenen un coneixement expert. Així, quan tractem un tema, contactem amb la gent que en sap, en comptes de tenir una persona experta de cada tema a la redacció. És una manera d'establir contactes i lligams amb gent que en sap i que vol explicar el que passa. Com ja he dit, internament a la redacció podem ser tres o a vegades dues persones. Les assemblees solen ser bastant curtes, perquè ja ens coneixem i hem parlat moltíssim sobre el que fem i com ho fem, i això és una feina prèvia que ajuda molt. En el nostre cas, funcionem més com un escamot que com un exèrcit.

Quins són els reptes del periodisme actualment?

Jo no soc periodista de formació i no entro gaire en aquests debats. Les ciències de la informació i el periodisme fa temps que teoritzen sobre això. Tot i això, per altra banda, sí que penso que, amb la manera de fer que tenim a *Octubre*, no ens preocupa definir-nos com a periodistes. El que ens preocupa i ocupa més és l'honestat. El nostre motor és una idea profundament política i profundament subjectiva. Som de part de, i esperem ser-ho encara més. El diari *El País* també ho és, en aquest cas, de part de la unitat d'Espanya. Nosaltres ens considerem activistes i intentem aconseguir uns objectius amb la nostra feina: l'autodeterminació del poble de Catalunya, la justícia i la igualtat. Estem fent i farem tot el possible per obtenir-los, des de l'honestat, des de la crítica, més que des de l'objectivitat. Per nosaltres ser honest és un gran repte. I, per ser honest, has de tenir uns objectius molt clars. Tot el que es desprèn de la República Catalana i dels fets del mes d'octubre del 2017, per nosaltres, és defensable des de l'honestat. En canvi, el projecte d'unitat d'Espanya a mi em sembla completament deshonest. I és molt difícil fer periodisme des d'aquí. Hi

Albano Dante va crear el digital OCTUVRE, juntament amb Marta Sibina, a través de l'Associació Cafè en llet.

ha moltes subvencions i publicitats que estan fetes des d'objectius deshonestos. Sobre la pregunta, voldria afegir que em preocupa més el futur dels periodistes que el del periodisme. El periodisme sempre existirà, mentre les persones ens preguntem, busquem... Mentre hi hagi més d'una persona humana al món, el periodisme existirà. Tot i això, la figura del periodista està profundament en crisi.

Com t'imagines "Octuvre" d'aquí a deu anys?

No ho he pensat, la veritat. Fem aquesta feina per intentar arreglar algunes coses que creiem que no funcionen bé. Ens agradaria no haver de fer-la d'aquí a deu anys, perquè voldria dir que aquestes coses ja funcionen bé. El que va passar l'octubre del 2017, per nosaltres, s'ha de defensar. Si arribem a superar aquesta violència, *Octuvre* podria deixar d'existir.

Feu xarxa amb altres mitjans?

La veritat és que sí. Primer de tot, per qüestions biogràfiques: des que vam començar amb *Cafè amb llet*, que ja fa quinze anys. Per sort, aquest és un país petit i ens coneixem amb la gent del sector. Comptem amb una xarxa de persones

periodistes, fotògrafes, programadores, productores audiovisuals, traductores i expertes en xarxes socials que aporten el seu coneixement, ganes i temps per complir els objectius que ens hem marcat. Una xarxa en constant evolució i creixement. Tenim la sort que en aquest país hi ha mitjans que fan coses que ens agraden moltíssim i nosaltres ens hi sentim molt reflectits. Soc lector i admirador de molts d'aquests projectes i del periodisme local de qualitat. Alguns temes els hem treballat conjuntament amb di-

versos mitjans, com en el cas dels Jocs Olímpics d'hivern. Treballar amb altres redaccions d'aquesta manera ajuda a crear un ecosistema de mitjans que no tenen la competència com a motor sinó tot el contrari. A més, a *Octuvre* hem treballat amb altres redaccions fent temes per a elles, o elles ens han ajudat amb temes nostres. Considerem i repetim que és una sort viure en un país on això no és una cosa estranya. No som cooperativa com a mitjà, però la cooperació forma part del nostre dia a dia.

“

«Nosaltres ens considerem activistes i intentem aconseguir uns objectius amb la nostra feina: l'autodeterminació del poble de Catalunya, la justícia i la igualtat.»

Una fita cabdal per a un futur que valgui la pena viure

Adriana Bertran teatralitzant el poema 'La línia corba'.

Rubèn Suriñach Padilla
Xarxa d'Economia Solidària
@miki_batalla

LA PERA, SCCL

Taula estratègica amb Zeroport, Stop JJOO, l'Aliança contra la Pobresa Energètica i Som Energia.

Els dies 24 i 25 de febrer es va celebrar a Barcelona el Fòrum per la Transició Ecosocial, una iniciativa impulsada, inicialment, per la Xarxa d'Economia Solidària (XES), Coòpolis i l'Observatori del Deute en la Globalització, a la qual es van sumar, a mesura que avançava la seva preparació, la Xarxa per la Justícia Climàtica, Rebel·lió o Extinció, Entrepobles, LaCoordi, End Fossil, la Xarxa per la Sobirania Energètica i Ecologistes en Acció. A més, el procés del Fòrum va comptar amb **110 entitats i col·lectius adherits**, que van mostrar el suport col·lectiu a la iniciativa.

Però què va passar durant aquell cap de setmana? Per a què va servir la trobada? Podríem dir que el Fòrum va ser una fita important en un procés de fons per a la construcció d'un front comú de moviments socials que empenyin cap a una transició ecològica justa i democràtica. El moment ho imposa: l'emergència climàtica és més palpable que mai; ha començat l'inevitable declivi energètic derivat de l'esgotament dels combustibles fòssils; i, en part per aquests dos motius, es comença a intuir la gravetat de la crisi socioeconòmica de llarg recorregut en què ens estem endinsant. Una de les motivacions centrals del Fòrum era, doncs, generar un espai de trobada per **definir un projecte polític comú**, on trobar-se i pensar estratègicament quin ha de ser el full de ruta per a aquest *nosaltres* compartit que s'està construint. Un projecte polític amb tres grans ancoratges: la inevitabilitat del decreixement en la disposició de materials i energia; la necessitat d'evitar que qui menys té sigui qui més pateixi les conseqüències d'aquest declivi; i la importància que la societat civil organitzada lideri aquesta transició.

Situar l'economia social i solidària en el marc de la crisi ecosocial

El Fòrum va començar el divendres al matí, amb l'organització, a les Cotxeres de Sants, d'un taller per a la construcció participativa d'escenaris de futur davant la crisi ecosocial, sota la pregunta de **"Quin paper ha de tenir l'economia social i solidària en la transició ecosocial?"**. Aquesta trobada va agrupar més de cent persones provinents de l'ecosistema català de l'ESS: xarxes locals i sectorials de la XES, ateneus cooperatius, comunitats urbanes, entitats representatives de l'ESS, representants d'administracions, etc.

El taller es va enfocar a treballar quatre possibles escenaris; dos de desitjables (Decreixement i Green New Deal transformador) i dos de no desitjables (Green New Deal corporatiu i Ecofeixisme), per entendre quines eren les accions que havia de prioritzar l'ESS en el present, per caminar cap als escenaris desitjables i evitar els negatius. Va ser un matí intens, on les participants es van submergir a la negror de l'ecofeixisme, però també van desfermar el pensament utòpic a través de l'escenari de decreixement. El resultat: un extens **recull de línies estratègiques i accions**, com a marc de treball compartit, que ha de drenar, a partir d'ara, els espais de definició d'estratègia política dels diferents actors de l'ecosistema (aviat hi haurà a disposició un document de resultats detallat, al web del projecte: www.futursimpossibles.org).

Aprendre de les victòries, i recordar-les

El divendres al vespre, a les mateixes Cotxeres, va canviar el registre: era la sessió inaugural del Fòrum i l'objectiu no era arremangar-se a treballar, sinó aprendre i, sobretot, celebrar. Per aprendre vam comptar amb les plataformes **Zeroport i Stop JJOO**, i amb **l'Aliança contra la Pobresa Energètica i Som Energia**, totes elles experiències d'èxit cadascuna en el seu àmbit, unides pel nexxe de la lluita per una transició ecològica justa i democràtica.

Així, de la mà d'en Bernat Lavaquiol ens vam endinsar en el gran plantejament estratègic del moviment contra els Jocs Olímpics d'hivern, amb dues idees clau: l'enfortiment de l'organització de base i la simplificació i l'elecció de quin missatge enviar a cada tipus de públic, per generar, en paraules d'en Bernat, hegemonia cultural entre la població del Pirineu. Amb l'Ariadna Cotén vam compartir la desesperació per intentar trencar el relat dominant amb relació a l'aeroport i la tràmposa dicotomia de triar entre progrés econòmic i "salvar uns anegüets", amagant el veritable conflicte de fons: el greu impacte climàtic de l'aviació. Vam gaudir d'escollir la Maria Campuzano explicant les victòries quotidianes viscudes als seus grups de suport, o amb l'aprovació de la Llei contra la pobresa energètica, o amb la condonació del deute de 35.000 famílies amb Endesa. I amb la Yaiza Blanch vam poder fer una mica de teràpia sobre les dificultats de gestionar un projecte cooperatiu, en creixement continu i en un sector tan hostil com l'elèctric, apropant-nos als reptes de l'ESS a l'hora de ser una alternativa real al capitalisme.

En acabar la taula, diferents representants de les entitats impulsores del Fòrum van llegir el primer document polític de la trobada, el **Manifest per una Transició Ecosocial Justa i Democràtica**, per després donar pas a un increïble poema teatralitzat de l'Adriana Bertran, que ens va deixar frases tan colpidores com aquesta:

*Som avui aquí
perquè el relat repetit
se'ns ha quedat petit:
duem les preguntes esmolades,
hem esquinçat les pantalles
on hi havia la seva distòpia projectada.*

I, per acabar el dia, Lola and the Rhinos van posar el ritme a la vetllada i la cooperativa Capfoguer, la cervesa artesana.

Sintonitzar-se en una visió compartida de transició ecosocial

El dissabte es va celebrar la jornada central del Fòrum al Pati de Lletres de la seu històrica de la Universitat de Barcelona. **Tres-centes persones** de diferents punts del territori es van donar cita per definir una estratègia compartida i accelerar la mobilització social i la construcció d'alternatives per evitar caminar cap als pitjors escenaris.

El dia va començar amb una apassionada benvinguda per part d'en Gil Hortal, representant d'End Fossil, col·lectiu d'estudiants de la UB que es va tancar a la facultat per reclamar el trencament de les relacions entre la universitat i el banc Santander i Repsol. En Gil va reivindicar el paper de la **universitat com a motor de lluita** i mobilització i va fer una crida a trencar amb la tendència a l'elitització d'aquesta.

Després, l'Eva Vilaseca (Codòpolis), la Clàudia Custodio (Observatori del Deute en la Globalització) i en Jaume Grau (Ecologistes en Acció) van presentar els objectius de la trobada i el funcionament dels diferents espais de treball. Es van formar cinc grups de treball, tots ells enfocats en estratègies polítiques per fer avançar la transició ecosocial, amb l'objectiu d'acabar la jornada amb un recull de línies estratègiques prioritàries a cinc anys vista, i les accions més urgents a dur a terme en els propers dos anys. A més, aquest full de ruta, tal com va explicar en Jaume, s'hauria

Taller d'escenaris de futur del Fòrum per la Transició Ecosocial.

Acció reivindicativa a la Gran Via de Barcelona per un canvi de rumb en les polítiques públiques.

de complementar amb la creació d'un relat i marc de treball compartit, que podia arribar a convertir-se en un programa polític conjunt entre els diferents moviments socials presents i, sobretot, els absents.

Abans d'acabar la plenària de benvinguda, en una sala ja a vessar de gent, hi va haver quatre intervencions per sintonitzar a totes les participants al voltant d'un marc compartit de valors i reptes. La primera va ser la narració, com a veu en off, per part de la Blanca Llum Vidal, dels quatre escenaris de futur descrits més amunt. Després, en Rubèn Surinach (Xarxa d'Economia Solidària) va explicar el resultat de la desena de tallers d'escenaris de futur duts a terme en el marc de la campanya Futurs Impossibles, centrant-se en els principals condicionants sociopolítics que podien aparèixer en els pròxims cinc anys, i que podien decantar el camí cap als escenaris desitjables o cap als negatius. Un cop delineat el possible context a cinc anys vista, les paraules de l'Aimée Martínez Vega, activista colombiana del Movimiento Ríos Vivos, van colpir l'auditori, donant-nos la perspectiva del Sud Global i de les comunitats on mai han hagut de plantejar-se la transició perquè la seva forma de vida ja està en harmonia amb la natura. Més aviat al contrari: per a elles, la transició ecològica del Nord només representa la invasió i expropiació de les seves terres per extreure els recursos que la transició tecnocapitalista necessita. Finalment, la Blanca Bayas (Observatori del Deute en la Globalització) va introduir la perspectiva ecofeminista a l'hora de parlar de la transició necessària, amb la importància de l'**ecodependència i la interdependència** per a qualsevol proposta que pretengui superar el capitalisme com a marc dominant.

La creació d'un full de ruta compartit

Mentre al Pati de Lletres se succeïen les intervencions del carrusel de xerrades curtes, les aules treien fum amb els grups de treball. Només es va interrompre l'activitat a l'hora de dinar, quan totes les participants van sortir a **tallar la Gran Via** per reivindicar un canvi de rumb en les polítiques públiques i convocar a la manifestació del cap de setmana següent, el 4 de

març, contra els macroprojectes plantejats amb la negociació dels pressupostos de la Generalitat.

I, després del treball en grup a la tarda, la jornada arribà al seu final: ja només quedava la plenària de cloenda. Malgrat el cansament i les hores (eren ja les cinc de tarda), la sala seguia plena de gom a gom, aquesta vegada, però, amb el centenar de participants situades en cercle per compartir els resultats. Va començar l'equip de l'Observatori DESC, que van dinamitzar el treball al voltant de la **incidència institucional i sobre els marcs normatius**, i van proposar, entre d'altres, fer una campanya unitària per a la desmercantilització de drets i la defensa dels serveis públics. Al seu torn, les companyes de l'Observatori del Deute en la Globalització van compartir els resultats de l'eix de **comunicació i relat**, amb la idea central de fer més atractiu el relat que projectem (fugint de visions catastrofistes o desmobilitzadores) i situant dos grans temes (i públics) sobre els quals incidir: el món del treball i el sindicalisme, i les generacions futures a través del sistema educatiu. La tercera intervenció va ser de l'equip d'Ecologistes en Acció, en l'àmbit de la **mobilització, la denúncia i la resistència**, plantejant un calendari de mobilitzacions compartit i a generar un espai d'autoformació i debat estratègic entre les bases dels diferents moviments socials per poder fer campanyes conjuntes. El quart eix, el de **reforç del teixit i la governança comunitària**, dinamitzat per FemProcomuns, va compartir la necessitat de teixir aliances de base, a escala comunitària, per frenar el discurs de l'extrema dreta (fent servir els menjars populars com a espai per integrar la diversitat); i de recuperar patrimoni (natural o arquitectònic) per a la gestió comunitària. I l'últim eix, dinamitzat entre la Xarxa d'Economia Solidària, Coòpolis i LaCoordi, centrat en la **construcció d'alternatives econòmiques**, en què va destacar la creació d'un procés d'acompanyament a comunitats en transició, emulant la proposta de "Transition Towns" però arrelada al teixit de xarxes locals i col·lectius climàtics existent a Catalunya i basant-se en projectes estratègics, com els grups de consum, les comunitats energètiques o les biblioteques de les coses.

Dels diferents espais, així com de l'assemblea que es va generar amb la cloenda del Fòrum, en van sortir moltes més propostes i, sobretot, un **compromís col·lectiu per donar continuïtat** a aquest procés d'articulació, que es va considerar imprescindible per tal d'avançar, ja no cap a altres futurs possibles, sinó cap a un futur que valgui la pena viure.

Cristina R. Grau

Advocada i sòcia d'FGC ADVOCATS, SCCL

L'autoorganització de les persones consumidores d'energia i la forma jurídica cooperativa

LES COMUNITATS

L'energia elèctrica ha esdevingut essencial en el nostre model de vida i és imprescindible per al desenvolupament de tots els sectors d'activitat, econòmics, socials o culturals i, en general, per a tots els aspectes de la vida quotidiana. Alhora, el consum energètic ens aboca a diverses problemàtiques.

Per una banda, la del cost de l'electricitat, qüestió que es remunta a principis del segle XX quan sorgeixen les primeres cooperatives elèctriques, com a cooperatives de consum per aconseguir el subministrament allà on els grans operadors no estenien les seves xarxes o ho feien a un cost desproporcionat, fenomen sobre el qual parlàvem als números 363 i 371 de la nostra revista (març i desembre de 2013)¹. El preu de l'electricitat és avui una de les grans preocupacions de les persones consumidores, atès el seu increment constant en els darrers anys, agreujat pel conflicte bèl·lic a Ucraïna.

Però igualment importants són els perjudicis que el consum elèctric provoca al nostre entorn, en particular els derivats de l'ús de combustibles fòssils, majoritaris en el nostre sistema elèctric, i de l'emissió de gasos d'efecte hivernacle, amb conseqüències devastadores per al planeta i per a la salut de les persones.

Per això les autoritats europees han inclòs entre els objectius de la política energètica de la Unió la promoció de les energies renovables, que han recollit a l'article 194.1 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea. Per assolir la transició cap a un sistema energètic net, la Comissió Europea atribueix un paper fonamental a les persones consumidores, amb especial atenció a aquelles vulnerables i en situació de pobresa energètica², consu-

midores que s'han de veure implicades i aprofitar els beneficis de l'accés a una energia més segura, neta i competitiva³.

En aquest context, les més recents directives europees en matèria d'energia elèctrica atorguen a les consumidores un paper protagonista, implicant-les també en la producció de l'energia que consumeixen, de manera que esdevenen consumidores proactives (*prosumer*), autogeneradores o autoconsumidores d'energia. I així, la Directiva (UE) 2018/2001 regula les figures de l'autoconsumidor i l'autoconsumidor col·lectiu, i incorpora, a més, un nou subjecte que els estats membres hauran de regular: les comunitats d'energia renovable (CER). Per part seva, la Directiva (UE) 2019/944 incorpora les comunitats ciutadanes d'energia (CCE). Val a dir que, esgotat el termini per a la seva transposició a dret intern espanyol, aquestes figures no s'han regulat de manera completa a casa nostra.

Tant les CER com les CCE han de ser entitats jurídiques, és a dir, entitats amb personalitat jurídica pròpia, i s'han de basar en la participació oberta i voluntària, han d'estar efectivament controlades pels seus socis o membres, que han de ser persones físiques, PIMES (només petites empreses en el cas de les CCE) o autoritats locals, incloent-hi els municipis, els quals han de conservar la condició de consumidors finals d'energia⁴, i la seva finalitat primordial ha de ser proporcionar beneficis mediambientals, econòmics o socials als seus socis o membres o a les zones locals on operen, en lloc d'obtenir guanys financers.

Els trets que acabem de definir són comuns a les CER i a les CCE. Però també hi ha alguns elements que diferencien unes i altres comunitats energètiques.

Pèrgola solar comunitària a l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús de fruit de Princesa, 49 de Barcelona (Sostre Cívic, Sccl).

ENERGÈTIQUES

Així, la Directiva 2018/2001 exigeix que la CER sigui una entitat autònoma, que **els socis o membres estiguin situats en les proximitats dels projectes d'energia de la seva propietat, i limita la seva activitat a un tipus d'energia, la provinent de fonts renovables**. La norma limita també les activitats que pot dur a terme: **produir, consumir, emmagatzemar i vendre aquesta energia**, així com **compartir** al seu si l'energia renovable que produeixin a les seves unitats de producció, podent accedir als mercats d'energia adequats, directament o mitjançant agregació, de manera no discriminatòria.

En canvi, per a les CCE, regulades a la Directiva 2019/944, **no s'exigeix específicament que siguin entitats autònomes, no es limita el tipus d'energia dels seus projectes, no s'exigeix proximitat als socis i, a més, es permet que puguin desplegar un ventall més ampli d'activitats: participar en la generació, incloent-hi la procedent de fonts renovables, la distribució, el subministrament, el consum, l'agregació, l'emmagatzematge d'energia, la prestació de serveis d'eficiència energètica o la prestació de serveis de recàrrega per a vehicles elèctrics, així com altres serveis energètics als seus membres o socis**.

Quan analitzem la definició que la legislació europea ha fet de les comunitats energètiques i els seus trets definitoris, constatem la gran similitud amb la cooperativa. Així, hom pot assimilar la **participació oberta i voluntària amb el principi de lliure adhesió i baixa voluntària** (o "porta oberta", primer principi cooperatiu), **el control efectiu pels membres és homologable a la gestió i el control democràtic de la cooperativa per les perso-**

nes sòcies (segon principi cooperatiu), **l'autonomia**, exigida expressament a les CER i de manera implícita a les CCE **coincideix amb el quart principi cooperatiu**, i, com en el cas de les cooperatives, **la finalitat primordial de les comunitats energètiques és proporcionar beneficis als seus membres (com en el cas de les cooperatives, el de satisfer les seves necessitats), o el de proporcionar beneficis mediambientals, econòmics o socials a les zones locals on operen, de la mateixa manera que l'interès per la comunitat constitueix el setè principi cooperatiu**.

Si bé la legislació europea no determina una forma societària concreta per a les noves entitats, sinó que dona llibertat reguladora als estats membres, **hom pot concloure que la forma jurídica més adient per a articular comunitats energètiques és la cooperativa**⁹, forma tradicionalment emprada per la ciutadania per satisfer les seves necessitats a través d'una empresa conjunta, de base col·lectiva, gestionada i governada democràticament per les persones que en formen part.

Analitzant la definició i els trets continguts a les normes europees, constatem que qualsevol classe de cooperativa és apta per a aquests projectes. Així, si la comunitat energètica té per objectiu produir energia per a ser consumida per les persones sòcies, la cooperativa de consum o la d'habitatges semblen formes idònies per a abastir els subministraments domèstics, i per als usos industrials o professionals l'agrària o la de serveis. Però també les cooperatives de treball d'arquitectes, enginyers o ambientòlegs que treballen projectes innovadors que contribueixen a la millora mediambiental, social i econòmica de les comunitats on operen.

	CER	CCE
Entitat jurídica amb personalitat jurídica pròpia	Sí	Sí
Objecte social	Beneficis mediambientals, econòmics o socials als membres o socis o a les zones locals en què opera. No ha de tenir com a interès primordial obtenir guany financer	Beneficis mediambientals, econòmics o socials als membres o socis o a les zones locals en què opera. No ha de tenir com a interès primordial obtenir guany financer
Participació oberta i voluntària dels socis o membres	Sí	Sí
Control efectiu	Socis o membres	Socis o membres
Autonomia	Sí	No s'esmenta expressament
Membres	Persones físiques, pimes o autoritats locals, incloent-hi els municipis	Persones físiques o autoritats locals, incloent-hi els municipis i petites empreses
Limitació geogràfica	Sí (criteri de la proximitat)	No
Activitat	Limitada (produir, consumir, emmagatzemar i vendre energia renovable i compartir l'energia que produeixin)	Àmplia (generació, incloent-hi la procedent de fonts renovables, distribució, subministrament, consum, agregació, emmagatzematge d'energia, serveis d'eficiència energètica, serveis de recàrrega per a vehicles elèctrics o altres serveis als seus membres o socis)
Tipus d'energia	Renovable	Qualsevol tipus, incloent-hi la renovable

A propòsit de la generació per a autoconsum, convé aclarir alguns interrogants que planegen sobre les comunitats energètiques.

Aquestes entitats poden dur a terme les activitats que els permeten les directives en benefici de les persones sòcies, entre elles produir energia per a destinar-la al consum de les seves sòcies. Només en el cas de la CER s'exigeix que aquestes es trobin a les proximitats dels seus projectes energètics, activitat que també es pot dur a terme per la CCE, sense que, en aquest cas, la Directiva prevegi límits quant a la proximitat.

No obstant això, cal tenir present que l'elèctric és un sector altament regulat en cadascuna de les activitats que l'integren. Així, tot i que les directives esmentades permeten a comunitats energètiques dur a terme totes o algunes d'aquestes activitats, a més de complir les directives cal complir també les normes internes que regulen l'activitat respectiva. A casa nostra, la generació d'energia per a autoconsum es regula al Reial decret 244/2019, de 5 d'abril, que regula l'autoconsum, tant l'individual com el col·lectiu.

Aquesta norma espanyola estableix que, quan un subjecte produeix energia (posem el cas de la cooperativa que ha articular la CER) però l'energia la consumeixen altres subjectes (els socis i sòcies cooperatius), ens trobem davant un supòsit d'autoconsum col·lectiu, atès que diverses consumidoros s'alimenten, de manera acordada, de l'energia elèctrica que prové d'instal·lacions de producció properes a les de consum i associades a aquesta. La norma considera properes, entre d'altres criteris (més restrictius, al nostre entendre, que els de la Directiva), quan entre les instal·lacions de consum i les de producció hi ha una distància inferior a 1 Km (en el pla ortogonal). En aquests casos d'autoconsum col·lectiu, els diferents subjectes han de subscriure un acord de participació, el qual s'ha de lliurar a l'empresa comercialitzadora d'energia i el contingut del qual es troba taxat legalment. Estem, per tant, en seu d'un acord contractual.

La norma no conté cap excepció, ni a la subscripció de l'acord, ni sobre el criteri de proximitat, quan aquest autoconsum s'articuli a través d'un ens amb personalitat jurídica pròpia, la cooperativa que actua com a comunitat energètica. Per tant, aquestes limitacions són també d'aplicació a les CER o CCE que adoptin la forma de cooperativa.

Per això, no podem concloure aquestes línies sense exhortar els poders públics a transposar les directives a l'ordenament jurídic espanyol mitjançant normes eficaces i adequades que permetin a les CER i les CCE actuar en el mercat elèctric, sense discriminació, en benefici de les persones consumidoros.

- 1- Respectivament en els articles d'Ignasi Faura "La presència de les Cooperatives Elèctriques a Catalunya" i de J. Víctor Gay "La cooperativa "de la llum" de Camprodon. Única en el sector arreu del país i de l'Estat".
- 2- Així, parlem de "pobresa energètica" per referir-nos a la disminució del poder adquisitiu de les famílies per fer front al cost de l'energia, terme sorgit a Anglaterra al voltant de 1980, en promulgar les primeres mesures desreguladores del mercat energètic.
- 3- Comunicació de la Comissió Europea "Clean Energy for all europeans", Brussel·les 30.11.2016 COM (2016).
- 4- Tingueu en compte que, en l'àmbit energètic, el concepte de "consumidor" és més ampli que l'emprat per les normes consumidoristes. Així es considera consumidor d'energia tota persona o entitat que adquireix l'energia per al seu propi consum o per a prestar serveis de recàrrega energètica de vehicles.
- 5- De fet, durant la tramitació de la Directiva 2018/2001 es va avaluar imposar la forma cooperativa a la CER, opció que finalment no va prosperar. Sí que imposa a les comunitats energètiques la forma cooperativa la norma legal grega, la Llei 4513/2018, de 22 de gener, de Comunitats Energètiques (concretament, la forma de cooperativa civil).

Claus organitzatives per a organitzacions transformadores

Maite Darceles

Hobest – Consultoria estratègica
i organitzacional
@hobest

Créixer i desenvolupar-se

Al llarg de la nostra experiència hem comprovat que en organitzacions de grandària micro (diguem, de menys de deu persones) no és gens excepcional que es desenvolupin formes organitzatives basades en l'autogestió d'una manera espontània o intuïtiva. Per sentit comú s'estableix, per exemple, una reunió periòdica en la qual participen totes les persones integrants per a coordinar-se i tractar els temes que són comuns i organitzar-se per a atendre'ls. Es desenvolupa aquesta mena de funcionament de manera natural. Diria que és una cosa consubstancial a l'ésser humà més

que una cosa cultural, encara que a vegades factors culturals impedeixen aquest desenvolupament (visions patriarcal, de gestió imperant...).

No obstant això, quan l'organització creix en grandària o quan la seva activitat esdevé més complexa, les necessitats organitzatives creixen i el model de funcionament que donava bon resultat fins al moment comença a fallar. Les reunions són menys eficaces i productives. Apareixen més problemes de comunicació i coordinació. Es prenen decisions sense tenir en compte dades o coneixement rellevant. Afloren temes desatesos...

En aquestes circumstàncies, les organitzacions fan proves de tota mena. Però els costa arribar a un sistema eficaç. La qüestió organitzativa es converteix sovint en un problema sempre irresolt.

Creences imperants de gestió

Bona part d'aquesta dificultat deriva del nostre imaginari col·lectiu sobre gestió i organització, que beu del **model imperant**. Des del meu punt de vista, aquest es defineix com tots aquells models d'organització i gestió que no es construeixen per a i des de **l'apropiació del treball** per part de les persones treballadores, sinó justament per a impedir-la. És una qüestió de poder.

Els models convencionals estan quedant enrere. Pensem, per exemple, en el "a les seves ordres", on de la persona treballadora només s'espera que obeeixi ordres concretes, gens de creativitat, ni propostes, ni reflexió... Ara no és aquest el paradigma. En el model imperant actual, es busca la responsabilitat, el compromís i la implicació de treballadors i treballadores. Però això es fa des d'unes formes sofisticades que deslliguen tot això de la necessària autonomia genuïna (llibertat i corresponsabilitat) per a desenvolupar sistemes habitables per a les persones i coherents amb la seva pròpia integritat.

No són el mateix models convencionals i models imperants. El convencional va quedant superat (tot i que, segons en quins contextos, continua encara vigent), però l'imperant, encara que es presenti amb formats diferents dels convencionals, continua sent un model de control i dominació, i no d'autonomia, autogestió, llibertat i corresponsabilitat.

Organitzacions de l'economia social i solidària (ESS)

Aquest és el panorama per a les organitzacions de l'ESS i per a moltes altres que volen contribuir a un model econòmic que posi les persones al centre. Les organitzacions es balancegen entre les creences imperants sobre gestió i les dificultats per desenvolupar organitzacions democràtiques i habitables basant-se exclusivament en la seva intuïció.

Això porta les organitzacions a desenvolupar posicions com les següents:

- **Rebuig a la gestió.** És una posició molt més habitual del que podríem imaginar. Entenem per gestió tot allò que cal fer més enllà de la tasca o acompliment d'una activitat concreta. En la mesura que una organització creix, cal comptar amb espais per a temes estratègics, d'orientació al client, de desenvolupament i innovació, de visió global, etc.

No obstant això, des d'una posició en què es posa tot el pes en allò "auto" (l'autonomia de la persona o petit equip, l'autogestió, l'autoorganització...) i s'oneja la bandera de l'igualitarisme, els espais de gestió, de coordinació, de comunicació, de compartir coneixement, d'identificar sinergies, de construcció col·lectiva, etc. comencen a flaquejar. En aquesta mena de posicions la construcció col·lectiva de valors se substitueix per dogmes. Si es prolonga en el temps, produeix el que denominem petits "regnes de taifes" i buits de gestió en temes clau. Estem davant d'una organització que s'orienta cap a l'equilibri explosiu, cap al desmembrament o la dissolució.

- **Rebuig a créixer o a desenvolupar la visió empresarial.** A la contradicció que es viu entre una suposada organització eficaç (que segueix les recomanacions de l'imperant) i els valors propis, s'entén que la via per a mantenir-se fidels als seus valors és no créixer i no desenvolupar una visió empresarial orientada a oportunitats de mercat, etc. I això genera també molta tensió. Una organització és un cos social viu que interactua amb el seu entorn, i si no és capaç de buscar activament i aprofitar les oportunitats que se li presenten, res no garanteix la seva continuïtat. Aquesta orientació portaria a l'equilibri estable, que es tradueix en un immobilisme de condemna a mort.

- **Rebuig als seus valors democràtics.** L'opció que moltes organitzacions interioritzen com un peatge necessari per a un bon funcionament seria **convertir-se a allò imperant**: desenvolupen formes organitzatives i de gestió no coherents amb els seus valors.

Cadascuna de les tres posicions a dalt indicades, que a més no solen donar-se de manera pura a les organitzacions, sinó generant tensions i confrontacions, és desgastant.

Invertir els esforços a explorar i desenvolupar formes organitzatives i de gestió realment eficaçes genera una energia molt més positiva i habitable a les organitzacions. **El camí és també un fi en si mateix.**

I si desentolem les nostres ulleres?

Les organitzacions són sistemes complexíssims que interactuen en contextos complexíssims. Però **les organitzacions de l'ESS i amb valors democràtics i feministes tenen un avantatge molt important** sobre les organitzacions imperants. A què em refereixo?

En la mesura que la productivitat del treball té a veure amb la creativitat, la responsabilitat, la implicació, el compromís..., el model imperant s'esforça a capturar, dominar, usurpar les subjectivitats de les persones per a treure'ls partit.

En canvi, en les organitzacions de l'ESS (i en totes aquelles en què es vulgui promoure una gestió democràtica i habitable) es dona la possibilitat real **que les persones treballadores s'apropriïn del seu treball**, que el facin seu de debò. I aquesta és la condició perquè un model d'organització i gestió es pugui basar de manera coherent en el compromís, la implicació, les capacitats i el desenvolupament de les persones. **Aprofundir en la gestió basada en l'apropiació del treball és la clau.**

5 claus per a un model d'organització democràtica

Per desenvolupar un model d'organització i gestió basat en l'apropiació del treball, les següents cinc claus ens poden inspirar:

1. Estendre el coneixement.

El model ha d'estar orientat a fer que les persones augmentin el seu coneixement i que el comparteixin i s'estengui. No ho plantejo, òbviament, des d'un enfocament de societat del rendiment (Byung-Chul Han)¹, d'exigir-nos sempre més, sinó des de la base que aprendre i compartir el nostre saber és una cosa natural, consubstancial a l'ésser humà.

2. Distribuir el poder.

El model s'ha de basar en una distribució desigual del poder (Alfonso Vázquez)², a través de nivells de gestió i espais de coordinació despleats per tota l'organització. Els coneixements, les capacitats, les activitats que s'exerceixen no són iguals en el si de l'organització.

3. Generar espais de construcció col·lectiva, de significats compartits.

Cada espai de trobada és potencialment un espai de comunicació on es comparteixen i construeixen significats. A més, s'han de facilitar processos ad hoc per als temes més bàsics de construcció col·lectiva (raó de ser, reptes estratègics, valors, model i estil de gestió, etc.).

4. Articular espais de decisió (ben engranats), dotats de coneixement.

El poder legítim s'ha de basar en un sistema articulat que garanteixi que tots els temes tindran el seu espai de tractament. El poder legítim està sotmès a revisió democràtica. (Chomsky)³

5. No hi ha models.

La tendència a buscar models per a implantar-los a la nostra organització és habitual i natural, però certament dona pocs fruits. Cada organització ha de desenvolupar el seu propi model. **Explorant** a partir d'idees que inspirin, de pràctiques i dinàmiques que veiem que funcionen. L'apropiació del treball és un far que ens ha de guiar.

En la mesura en què anem ampliant l'espai de models (Alfonso Vázquez)⁴ d'organitzacions transformadores, el nostre coneixement col·lectiu sobre aquesta mena d'organitzacions sens dubte augmentarà. I serem més conscients d'aquestes creences imperants que ens influeixen en sentit contrari a la transformació. Estem davant un repte majúscul i no hi ha dreceres.

Una organització democràtica no és aquella on cadascú simplement fa el que vol. Perquè aquest escenari pot abocar-nos fàcilment a la no organització, a la dispersió, a través de l'equilibri explosiu, si no hi ha elements atractors, que aglutinin. I també perquè aquest escenari no evita que s'exerceixin poders que no han estat legítims pel col·lectiu. Es podrà dir que on hi ha un grup de persones hi ha inevitablement poder. I és així. Però la qüestió és que el col·lectiu es doti de mecanismes per a treballar el que té a veure amb el poder. No es tracta de negar-lo ni de pensar el poder d'una manera pueril, sinó d'abordar-lo col·lectivament des de la consciència i la responsabilitat.

Una organització democràtica és aquella en què es cuida com una cosa molt valuosa la llibertat subjectiva, en què treballem de manera cooperativa, desenvolupant el màxim potencial que tenim individualment i col·lectivament –i fent-lo créixer– i ens orientem cap als objectius que tenim en comú.

Una organització és una cèl·lula d'una societat. Construïm cèl·lules democràtiques per a una societat democràtica.

1- Byung-Chul Han (2012). *La sociedad del cansancio*. Herder. Tema molt present en tota la seva obra.

2- Alfonso Vázquez (1998). *El modelo vasco de transformación empresarial*. Hobest. La noció de poder desigualment distribuït apareix en l'epígraf "Poder", pàg. 84-91.

3- Aquesta referència a Chomsky està inspirada en:

- Entrevista. Amanda Mars (15/01/2022), "Noam Chomsky: «Yo crecí durante la gran depresión, pero entonces reinaba una atmósfera de esperanza»". El País. <https://elpais.com/ideas/2022-01-16/noam-chomsky-debemos-afrontar-el-mundo-tal-y-como-es-y-actuar-para-mejorarlo.html>
- Documental. Peter Hutchison, Kelly Nyks i Jared P. Scott. *Noam Chomsky "La concentración de la Riqueza y el Poder"*. <https://www.youtube.com/watch?v=ufzvtvrxpka>

4- Alfonso Vázquez (1998). *El modelo vasco de transformación empresarial*. Hobest. La noció d'espais de models (mentals) s'explica ja en la introducció d'aquest llibre i s'esmenta diverses vegades més en el text.

**Representem, agrupem,
acompanyem i
visibilitzem...**

un model laboral compromès
amb la comunitat que es basa
en els valors d'autoajuda,
responsabilitat, democràcia,
igualtat, equitat i solidaritat.

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Premià 15, 1a planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62

cooperativestreball.coop

Participa de la
transformació social!

T'ho expliquem a

nexe.coop

El futur que no desitgem però que potser ens tocarà viure...

Ricard Pedreira
Economista

El llibre de Rubèn Suriñach inicia la col·lecció Narratives, d'Editorial Pol·len, diuen que “per generar imaginaris nous, presents i futurs, novel·les amb fondària social i política escrites per autories locals i petits tresors més llunyans”.

La contraportada assenyalava la novel·la com a distòpica i la situa en els anys 2025, “amb l'agudització del conflicte social i la regressió democràtica”, i el 2045, “amb les conseqüències de l'escalfament global o l'escassetat energètica”.

El Diccionari de la Real Academia Española descriu la distopia com la representació imaginària d'una societat futura amb característiques negatives, que són les causants de l'alienació moral. Una variable modifica el curs de la humanitat i genera un món indesitjable. El terme distopia fou creat com a antònim d'utopia, encunyat per Thomas More, i que dona títol a la seva obra més coneguda, de 1516, on descriu una societat ideal amb un mínim de crims, violència i pobresa.

Es tracta del subgènere de la ficció especulativa (wikipèdia dixit) en què “en Miki, el protagonista de l'obra, un militant compromès (...) ha de resoldre un dilema emocional que barreja allò polític, la supervivència i el seu amor per Clara” (del pròleg d'Alfons Pérez).

Del pròleg també: “El text que llegireu a continuació descriu el futur que no desitgem però potser ens tocarà viure. (...) Un futur en què hi ha de tot, vida, amor i desgràcies. (...) Però depenent de les coses que fem, de com les fem i amb qui les fem, tindrem (o no) una vida que mereixi ser viscuda”.

Comença amb una passejada per la Barcelona de 2045, amb bastanta mala bava, per anar situant el tema. En arribar a l'Actual, un conglomerat de diaris, televisions, ràdios, edicions audiovisuals, etc., destinat al control social (progressista, però), proposen al protagonista un article sobre “El clima i el canvi climàtic”, sense, però, “remoure massa fang”. Una gran crisi ha provocat una contracció de l'economia i ja hi ha prou desgràcies. La proposta el rebenta, però els ingressos són els que són.

Fa una visita a la presó Model, ara reconvertida en una cooperativa d'habitatges, a un company que li explicarà l'efecte del núvol i el canvi climàtic, ja que confessa “que va ben perdut” sobre el tema d'Internet, les adreces, els programes, les aplicacions, els servidors i similars.

Els dissidents decideixen convocar unes assemblees –com sempre– on s'exposen les eternes discussions de si la situació ha estat fortuïta o provocada pels mateixos contraris, per crear una situació conflictiva i poder reprimir la població. I fins aquí podem explicar...

SURIÑACH, Rubèn

Tot era massa fràgil

Barcelona: Pol·len Edicions, 2022. Narrativa

ISBN: 978-84-18580-62-8

296 pàgines

15 x 21 cm

Revista Cooperació catalana,

especialitzada en cooperativisme i economia social i solidària, des de 1980.

rocagales.cat

Arriba la **retribució flexible**
a l'economia social i solidària i tercer sector

Disposa de més
amb el mateix salari
contractant despeses
del dia a dia

TANDEMGO
by TANDEM SOCIAL

Promou:

e/s economia social

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Treball

Finança:

Vols provar la plataforma sense cost? Contacta'ns!
tandemgo.coop